

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
24.4.2020
Päätösnumero
20/0220/1
Diaarinumero
01693/18/1203

Asia Asiakirjajulkisuutta koskeva valitus

Valittajat Destination Lapland Oy
Lapland Hotels Oy
Ylläksen Matkailuyhdistys ry
Ylläksen Ystävät ry
Äkäslompolon kyläyhdistys

Asiamies: Asianajaja Sakari Niemelä
Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy
PL 208, 00131 HELSINKI

Päätös, josta valitetaan**Viranomaisen ja päätöksen päivämäärä**

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 19.10.2018 Nro 95/2018/1
Dnro PSAVI/4188/2018

Destination Lapland Oy, Lapland Hotels Oy, Ylläksen Matkailuyhdistys ry, Ylläksen Ystävät ry ja Äkäslompolon kyläyhdistys ovat 12.10.2018 Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle (jäljempänä aluehallintovirasto) esittämässään tietopyynnössä pyytäneet saada käyttöönsä Hannukainen Mining Oy:n kaivos-hankkeen ympäristö- ja vesitalouslupaa koskevan hakemuksen täydennyksen 8.6.2018 liitteen 3 (Pilot report).

Aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään kieltäytynyt luovuttamasta pyydettyä asiakirjaa. Päätöksen perustelujen mukaan pyydetty asiakirja on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jäljempänä julkisuuslaki) 24 §:n 1 momentin 20 kohdan perusteella salassa pidettävä, sillä asiakirja sisältää tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta. Tältä osin perusteluissa on viitattu Hannukainen Mining Oy:n aluehallintovirastolle toimittamiin hakemuksen täydennyksen liitteen 3 salassapitoa koskeviin perusteluihin.

Perusteluissa on edelleen todettu, että pyydetty asiakirja ei sisällä ympäristön-suojelulain 210 §:ssä tarkoitettuja julkisina pidettäviä toiminnan päästö- ja

tarkkailutietoja tai ympäristön laatumietoja. Kyseessä olevan kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupahakemuksessa arvioidut päästötiedot sekä ympäristön laatumiedot ovat julkisia ja asiakirjapyynnön esittäjien käytettävissä. Asiakirjapyynnön esittäjät voivat julkisten hakemusasiakirjojen perusteella esittää muutuksensa/mielipiteensä siltä osin kuin asia kuuluu ympäristönsuojelulain soveltamisen alaan. Näin ollen salassa pidettävän asiakirjan sisältö ei vaikuta heidän asiansa käsittelyyn. Asiassa on epäselvää, ovatko kaikki asiakirjapyynnön esittäjät asianosaisasemassa. Tämän tarkempi selvittäminen ei ole ollut tarpeen, koska asiassa on päädytty ratkaisuun, ettei asianosaisasemassakaan olevalle voida luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Valituksenalainen päätös on kumottava ja aluehallintovirasto on velvoitettava luovuttamaan valittajille ympäristö- ja vesitalouslupaa koskevan hakemuksen täydennyksen 8.6.2018 liite 3 (Pilot report). Toissijaisesti valituksenalainen päätös on kumottava ja asia on palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Aluehallintovirasto on velvoitettava korvaamaan valittajien oikeudenkäyntikulut korkolain mukaisine viivästyskorkoineen myöhemmin esitetävän laskun mukaisesti.

Valituksen perusteluissa on muun ohella todettu, että pyydetty asiakirja ei sisällä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettuja liike-, ammatti- taikka elinkeinosalaisuuksia. Vaikka näin katsottaisiinkin, olisivat tiedot silti julkisia sillä perusteella, että ne ovat merkityksellisiä ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi ja haittaa kärsivien oikeuksien suojaamiseksi.

Valituksenalaista päätöstä ei ole perusteltu Suomen perustuslain 21 §:n 2 momentissa ja hallintolain 45 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla. Perustelujen avulla on voitava ymmärtää, mikä ratkaisijan kanta asiassa on ja miten lopputulokseen on päädytty. Perusteluista on käytävä ilmi selvitykset sekä se tosiasioita koskeva informaatio, joihin päätös perustuu. Perusteluvelvollisuuden merkitys on korostunut silloin, kun tietopyyntöön annetaan kielteinen päätös, sillä tämä on yleensä poikkeus julkisuusperiaatteesta ja asiakirjojen julkisuudesta. Valituksenalaisessa päätöksessä ei ole esitetty yksilöityjä perusteluja, jotka osoittaisivat sen, että pyydetty asiakirja sisältää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettuja liikesalaisuuksia. On myös huomattava, että viranomaisen on annettava tieto salassa pidettävän asiakirjan julkisesta osasta, kun se on mahdollista salassa pidettävän osan paljastumatta. Aluehallintovirasto on katsonut asiakirjan kuuluvan kokonaisuudessaan liikesalaisuuden piiriin. Päätöstä ei kuitenkaan ole perusteltu myöskään tältä osin.

Asian käsittely ja selvittäminen

Aluehallintovirasto on antamassaan lausunnossa kiistänyt valittajien oikeudenkäyntikuluvaatimuksen ja todennut, että asia on ratkaistu voimassaolevan lain säädännön mukaisesti. Valitus ei anna aihetta päätöksen muuttamiseen tai kumoamiseen.

Valittajat ovat vastaselityksessään pyytäneet, että hallinto-oikeus tekisi Euroopan unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön siitä, voidaanko hankkeen päästöjä ja ympäristövaikutuksia koskevan tiedon luotettavuuden varmistamiseksi tarpeelliset tiedot julistaa salaisiksi liikesalaisuuteen vedoten.

Hannukainen Mining Oy on ilmoittanut, ettei se anna asiassa selitystä.

Valittajat ovat täydentäneet vastaselitystään 14.5.2019 ja toimittaneet hallinto-oikeuteen 23.9.2019 oikeudenkäyntikululaskun, jonka mukaan valittajien oikeudenkäyntikulujen määrä on yhteensä 20 831,20 euroa. Määrä pitää sisälleen muun ohella kolmen eri asiantuntijan laskun/palkkion.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää vaatimuksen ennakkoratkaisun pyytamisestä unionin tuomioistuimelta.

Hallinto-oikeus kumoo Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksen ja palauttaa asian sille uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus valittajien vaatimuksen enemmälti hyläten velvoittaa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston korvaamaan valittajien oikeudenkäyntikulut yhteensä 3 500 eurolla. Korvaukselle on maksettava viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa säädetyn korkokannan mukaisesti siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut hallinto-oikeuden päätöksen antamisesta.

Perustelut

Ennakkoratkaisun pyytämistä koskevan vaatimuksen hylkääminen

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 267 artiklan mukaan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu muun ohella perussopimuksen ja unionin toimielimen säädöksen tulkinnasta.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että velvollisuutta tehdä SEUT 267 artiklassa tarkoitettu ennakkoratkaisupyyntö ei ole silloin, jos kansallisessa tuomioistuimessa ei esiinny todellista epäilyä unionin tuomioistuimen olemassa olevan oikeuskäytännön soveltamismahdollisuudesta asiaan tai jos on täysin selvää, miten unionin oikeutta on kyseisessä tilanteessa asianmukaisesti sovellettava.

Kun otetaan huomioon perusteet, joilla hallinto-oikeus on ratkaissut asian, ennakkoratkaisupyyntönsä tekeminen unionin tuomioistuimelle ei ole tarpeen.

Pääasiaratkaisu

Sovellettavat oikeusohjeet esitöineen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jäljempänä julkisuuslaki) 14 §:n 3 momentissa säädetään muun ohella, että jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy.

Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa hallintovaliokunnalle koskien hallituksen esitystä laiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja siihen liittyviksi laeiksi (PeVL 43/1998 vp - HE 30/1998 vp) todetaan julkisuuslain 14 §:n 3 momenttiin viitaten muun ohella, että perustelemisselvollisuus kohdistuu myös viranomaisen ratkaisuihin. Valiokunta on tähdentänyt sen merkitystä, että kieltäytymisratkaisut todella perustellaan asianmukaisesti mainitsemalla salassapidon lakiperusta ja ilmaisemalla ne tosiasialliset seikat, jotka ovat vaikuttaneet salassapitosäännöksen, esimerkiksi sen sisältämän vahinkoedellytyslausekkeen soveltamiseen vastoin perustuslain mukaan pääsääntönä olevaa julkisuusperiaatetta. Hallintovaliokunnan mietintö (HaVM 31/1998 vp) sisältää samansisällöisen lausuman viranomaisen ratkaisujen perustelemisselvollisuudesta.

Hallituksen esityksessä hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 72/2002 vp) on hallintolain 45 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu muun ohella, että perusteluvollisuudella on keskeinen merkitys asianosaisen oikeusturvan kannalta. Asianosaisen on saatava tietää, mitkä seikat ovat johtaneet häntä koskevan ratkaisun tekemiseen. Riittävät perustelut antavat edellytyksiä harkita muutoksenhaun tarvetta. Perustelujen täsmällisyydellä ja selkeydellä on merkitystä myös viranomaistoimintaa kohtaan tunnetun yleisen luottamuksen kannalta. Hyvin perusteltu päätös helpottaa muutoksenhakuasian käsittelyä, kun tuomioistuimella on jo valmiina tiedossa ne seikat, joiden perusteella viranomainen on ratkaissut asian. Samoin tuomioistuin saa perusteluista selville, mihin seikkoihin asian ratkaissut viranomainen on kiinnittänyt huomiota ja minkä merkityksen se on niille antanut.

Asiassa saatu selvitys

Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan Hannukainen Mining Oy:n (jäljempänä yhtiö) Hannukaisen ja Rautuvaaran kaivoshankkeen ympäristö- ja vesitalouslupaa koskeva hakemusasia on tullut vireille Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa (jäljempänä aluehallintovirasto) 27.11.2015. Yhtiö on täydentänyt hakemustaan muun ohella 8.6.2018 aluehallintovirastolle saapuneella täydennyksellään. Yhtiö on samalla pyytänyt, että aluehallintovirasto määräisi hakemuksen täydennyksen liitteen 3 (Geologian tutkimuskeskuksen laatima raportti, joka on otsikoitu Hannukainen Mining Oy, Pilot Plant Operation 11.-29.9.2017, jäljempänä raportti) pidettäväksi salassa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan perusteella, koska raportti sisältää yhtiön luottamuksellista tietoa ja liikesalaisuuksia. Yhtiön salassapitopyyntöä koskevien perustelujen mukaan kyseistä raporttia on pyritty avaamaan 8.6.2018 annetun ympäristölupahakemuksen täydennyksessä. Raportin tuloksia on kerätty ja avattu täydennyksen liitteessä 1 niiden asioiden osalta, jotka vaikuttavat rikastamon ja siten koko hankkeen vesiasioihin. Täydennyksessä on esitetty rikastamon vesikierto ja virtaukset ja rikastamon vesitaseen laskennassa käytetyt massatasearvojen arvot. Lisäksi on esitetty rikastushiekka-altaan veden mitatut pitoisuudet koerikastuksessa. Liitteessä 2 olevassa koetoimintaraportissa on esitetty koerikastuksen lähtötietoja, kemikaalien käyttöä, koerikastuksen toteutusta ja lopputuloksia metallurgisesta näkökulmasta.

Aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään kieltäytynyt antamasta raporttia julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan perusteella todeten, että raportin tiedot ovat yhtiön salassapitopyynnössä esittämän mukaisesti liikesalaisuuksia ja kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin. Aluehallintoviraston

näkemyksen mukaan raportti ei sisällä ympäristönsuojelulain 210 §:ssä tarkoitettuja toiminnan päästö- ja tarkkailutietoja taikka ympäristön laatutietoja. Päätöksessä on viitattu lisäksi julkisuuslain 11 ja 14 §:ään sekä julkisuuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 30/1998 vp) yksityiskohtaisiin perusteluihin mainitun lain 24 §:n osalta.

Oikeudellinen arvio

Asiassa on kysymys yhtiön aluehallintovirastolle 8.6.2018 osoittaman ympäristö- ja vesitalouslupaa koskevan hakemuksen täydennyksen liitteenä 3 olevan raportin julkisuudesta.

Suomen perustuslain 12 §:n 2 momentista ja julkisuuslain 1 §:n 1 momentista johtuu, että viranomaisten asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Julkisuusolettamasta seuraa, että tätä koskevat rajoitukset ja poikkeukset on aina arvioitava ja ratkaistava erikseen. Viranomaisen on velvollinen esittämään perustelut sille, että jokin asiakirja tai tietty tieto siinä ei ole lain mukaan julkinen. Koska kielteinen päätös on poikkeus julkisuusperiaatteesta ja hallinnon avoimuudesta, on perusteluvollisuuden merkitys ja välttämättömyys tällöin korostunut edellä selostettujen oikeusohjeiden mukaisesti. Perusteluvollisuuden täyttäminen on olennaista, jotta tietopyynnön esittäjällä on tosiasialliset edellytykset arvioida päätöksen oikeellisuutta ja jotta perustelujen avulla voidaan varmistua siitä, että viranomaisen on käyttänyt sille asiassa kuuluvaa harkintavaltaa lain ja oikeusperiaatteiden mukaisesti.

Aluehallintoviraston päätös on edellä todetusti perusteltu pelkästään ilmoittamalla sen perusteena oleva säännös esitöineen sekä viittaamalla yhtiön salassapitopyyntöön perusteineen. Päätöstä ei sen sijaan ole perusteltu sen perusteena olevilla pääasiallisilla tosiseikoilla. Päätöstä ei ole perusteltu yksilöllisesti ja sellaisilla tosiseikoilla, joiden nojalla olisi arvioitavissa, minkä vuoksi kysymyksessä olevan raportin tulisi katsoa sisältävän liikesalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja ja aiheuttaisiko tiedon antaminen kysymyksessä olevasta asiakirjasta yhtiölle taloudellista vahinkoa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Pelkästään sovellettuihin oikeussäännöksiin viittaaminen ei anna tosiasiallisia edellytyksiä arvioida päätöksen oikeellisuutta. Perusteita päätökselle ei ole esitetty edes hallinto-oikeudelle toimitetussa lausunnossa. Myöskään yhtiön aluehallintovirastolle osoittamasta salassapitopyynnöstä ei käy ilmi yksilöllistä arviointia asiakirjaan sisältyvien tietojen salassa pidettävyydestä. Sen sijaan yhtiön salassapitopyyntöä koskevien perustelujen mukaan raportin sisältöä on monin paikoin selostettu muussa yhteydessä. Tästä on pääteltävissä, että raportista ilmi käyvät tiedot eivät yhtiönkään käsityksen mukaan ole kaikilta osin liikesalaisuuden piiriin kuuluvia. Päätöksessä tai salassapitopyynnössä ei kuitenkaan ole yksilöity sitä, miltä osin raportin tiedot ovat julkisia taikka salassa pidettäviä, eikä arvioitu sitä, olisiko raportin tiedot voitu antaa julkisilta osiltaan.

Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei edellä mainituin perustein ole perusteltu julkisuuslain 14 §:n 3 momentin ja hallintolain 45 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla. Perustelujen puutteellisuus merkitsee sitä, että edellytykset asian oikeudelliseen arviointiin puuttuvat. Tämän vuoksi aluehallintoviraston päätös on kumottava ja asia on palautettava sille uudelleen käsiteltäväksi.

Päätöksen tultua edellä mainitulla perusteella kumotuksi muista valitusperusteista ei ole tarpeen lausua.

Oikeudenkäyntikulut

Hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Mitä tässä pykälässä ja 75 §:ssä säädetään asianosaisesta, voidaan soveltaa myös päätöksen tehneeseen hallintoviranomaiseen. Pykälän 2 momentin mukaan harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Hallintolain 64 §:n 1 momentin mukaan hallintoasiassa kukin vastaa omista kuluistaan.

Valittajien oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevaan vaatimukseen sisältyneet ja ennen valituksenalaisen päätöksen 19.10.2018 antamista syntyneet arvonlisäverolliset asianajopalkkiokulut eivät ole hallintolainkäyttömenettelyssä korvattavia oikeudenkäyntikuluja vaan hallintomenettelyyn liittyviä kustannuksia. Tämän vuoksi valittajien kuluvaatimus on tältä osin hylättävä.

Asian lopputulokseen nähden ja kun otetaan huomioon, että oikeudenkäynnin on katsottava aiheutuneen aluehallintoviraston virheellisestä menettelystä päätöksen perustelemisvelvollisuuden täyttämiseksi, olisi kohtuutonta, että valittajat joutuisivat pitämään oikeudenkäyntikulunsa kokonaan vahinkonaan.

Valittajien esittämään oikeudenkäyntikululaskuun sisältyy arvonlisäveron osuutta 3 451,20 euroa. Ainakin osa valittajista on vastaanottaessaan laskun perusteena olevat oikeudelliset palvelut olleet harjoittamastaan liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollinen. Arvonlisäverovelvollinen voi vähentää oikeudellisista palveluista veloitetuun palkkioon sisältyvän arvonlisäveron osuuden arvonlisäverotuksessa, mikä seikka on otettu huomioon korvattavien kohtuullisten oikeudenkäyntikulujen määrää arvioitaessa.

Asian laatu, laajuus sekä asian hoitamisen edellyttämät tarvittavat toimet huomioon ottaen hallinto-oikeus on arvioinut valittajien oikeudenkäyntikulujen kohtuulliseksi määräksi ratkaisuosioista ilmenevän määrän.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 3 § ja 10 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 126 § 2 mom

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitus valituslupahakemuksineen on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Selostus valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ja hakumenettelystä on liitteenä (Valituslupa, yleinen).

Esittelevä jäsen

Anna-Leena Kiviniemi

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Martti Raunio, Renne Pulkkinen ja Anna-Leena Kiviniemi.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	<u>valittajien asiamies</u>
	Oikeudenkäyntimaksu maksutta
Jäljennös maksutta	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto asiakirjoineen Hannukainen Mining Oy

Toimituskirjan oikeaksi todistaa

Sini Vuorimäki-Moilanen
Ma. lainkäyttösihteeri
Sini Vuorimäki-Moilanen

Valitusosoitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetystä päätöksestä seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa (saantitodistus, haastetiedoksianto) vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on vastaanotettu. Tiedoksisaantipäivän osoittaa saantitodistus tai tiedoksiantotodistus. Sähköisen asiointipalvelun kautta todisteellisesti tiedoksi saadun päätöksen tiedoksisaantipäivä on päätöksen noutamispäivä asiointipalvelusta.

Käytettäessä sijaistiedoksiantoa asiakirja katsotaan kuitenkin saadun tiedoksi kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Kirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituksen sisältö

Valituksessa, joka sisältää myös valituslupahakemuksen, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite)
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:ssä tarkoitettu peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valittaja katsoo, että valitusluvan myöntämiseen on edellä tarkoitettu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa valituksessa yhdyshenkilöksi. Jollei yhdyshenkilöä ole ilmoitettu, yhdyshenkilönä toimii valituksessa ensimmäiseksi mainittu valittaja. Yhdyshenkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää, jos

- päämies on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa
- asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa hallintomenettelyssä tai tuomioistuimessa
- valtuutettu on asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valituksen toimittaminen

Valitus valituslupahakemuksineen on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**.

Valituksen voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, lähetin välityksellä, telekopiona, sähköpostina tai sähköisen asiointipalvelun kautta. Valitus on toimitettava niin ajoissa, että se on perillä viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä korkeimman hallinto-oikeuden virka-ajan päättymiseen (kello 16.15) mennessä. Valituksen toimittamisesta telekopiona, sähköpostina tai sähköisen asiointipalvelun kautta säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot ja aukioloaika

Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Postiosoite: PL 180 00131 HELSINKI	Käyntiosoite: Fabianinkatu 15 00130 HELSINKI	Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi Faksi: 029 56 40382 Puhelinnumero: 029 56 40200
---	---	--

Asiakaspalvelun aukioloajat maanantaista perjantaihin 8.00 - 16.15.

Muutoksenhakuasian käsittelystä perittävät maksut

Hallinto-oikeuden päätöstä koskevan muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 510 euron suuruisen oikeudenkäyntimaksu. Maksuvelvollinen on asian vireillepanija tai hänen sijaansa tullut. Jos yhtä useampi asianosainen saattaa asian käsiteltäväksi samalla kirjelmällä, heiltä peritään vain yksi maksu. Jos tuomioistuin erottaa eri asianosaisia koskevat asiat erikseen käsiteltäviksi, peritään kustakin näin erotetusta asiasta asianosaiselta maksu erikseen. Jos saman maksun suorittamisesta on vastuussa kaksi tai useampia maksuvelvollisia, he vastaavat siitä yhteisvastuullisesti. Yhden asianosaisen maksuvapautus ei vähennä muiden asianosaisten maksuvelvollisuutta.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista. Lain mukaista maksua ei peritä:

- yksityishenkilön vireille panemissa sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) eikä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettua palvelua tai etuutta koskevissa asioissa;
- lastensuojelulain (417/2007) mukaisissa asioissa, lukuun ottamatta mainitun lain 16 c §:ssä tarkoitettuja, kuntien keskinäisiä korvauksia koskevia asioita;
- yksityishenkilön vireille panemissa ulkomaalaislain (301/2004) mukaisissa kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa;
- maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) mukaisissa asioissa eikä maaseutuelinkeinotukea koskevissa asioissa, joissa on kyse luottojen maksuhelpotuksesta, vapaaehtoisesta velkajärjestelystä tai valtion takautumisvaatimuksesta luopumisesta;
- oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitetun oikeusavun myöntämistä koskevissa asioissa eikä oikeudenkäyntiavustajalle maksettavaa palkkiota ja kulukorvausta koskevissa asioissa, ellei kyse ole muutoksenhausta palkkiota tai kulukorvausta koskevassa asiassa;
- tartuntatautilain (1227/2016), päihdehuoltolain (41/1986) eikä mielenterveyslain (1116/1990) mukaisissa asioissa;
- yleisiä vaaleja, kirkollisia vaaleja eikä saamelaiskäräjien vaaleja koskevissa asioissa;
- asioissa, joiden käsittely tuomioistuimessa on muualla laissa säädetty maksuttomaksi.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste. Lain mukaista maksua ei myöskään peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksu peritään kuitenkin riippumatta lopputuloksesta veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta.

Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomainen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)

Oikeusministeriön asetus tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1383/2018)

Valituslupa, yleinen